

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 179/2022-53

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Tomášom Tauberom, Stará cesta 6, Spišská Nová Ves, proti postupu Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní sp. zn. 5C/77/2011 a postupu Krajského súdu v Košiciach v konaní sp. zn. 11Co/90/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní sp. zn. 5C/77/2011 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Spišská Nová Ves **prikazuje** v konaní sp. zn. 5C/77/2011 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **2 000 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Spišská Nová Ves **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Spišská Nová Ves **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **410,26 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 12. februára 2021 doplnenou 18. mája 2022 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Sťažovateľ tiež navrhol priznať mu primerané finančné zadosťučinenie 10 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou doručенou okresnému súdu 31. marca 2009 domáhal v konaní sp. zn. 5C/35/2009 určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru na základe výpovede z 24. novembra 2008 a nároku na náhradu škody z titulu nevyplatenia nemocenského počas práceneschopnosti sťažovateľa (po čiastočnom späťvzatí žaloby uplatňoval 2 665,06 eur). Rozsudkom okresného súdu č. k. 5C/35/2009 zo 6. mája 2010 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 3Co/82/2011 z 26. júla 2011 bolo určené, že skončenie pracovného pomeru sťažovateľa je neplatné. Žaloba sťažovateľa v časti nároku na náhradu škody bola vylúčená na samostatné konanie, ktoré bolo vedené pod sp. zn. 5C/77/2011 na okresnom súde (namietané konanie). Po viacerých rozhodnutiach a odvolaniach zo strany obidvoch strán okresný súd o žalobe v časti nároku na náhradu škody naposledy rozhodol v namietanom konaní rozsudkom č. k. 5C/77/2011 z 1. októbra 2019, ktorým žalobu zamietol. Krajský súd na odvolanie sťažovateľa rozhodnutím z 13. októbra 2021 potvrdil rozsudok okresného súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ uviedol, že v namietaných konaniach nespôsobil akýmkoľvek spôsobom obštrukcie a svojimi návrhmi a urgenciami na zabezpečenie dôkazov sledoval docieľiť čo najrýchlejšie rozhodnutie vo veci samej. Poukazuje na nečinnosť okresného súdu, ktorý po predchádzajúcom vrátení veci krajským súdom (6. novembra 2014) vykonal v namietanom konaní prvé pojednávanie až 19. decembra 2016.

III.

Postup v konaní

4. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 179/2022 z 26. mája 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu na ďalšie konanie.

5. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ústavný súd doručil ústavnú sťažnosť účastníkom konania na vyjadrenie.

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Predseda okresného súdu vo vyjadrení uviedol, že konanie bolo začaté 21. septembra 2011. Vo veci bolo prvýkrát rozhodnuté 9. mája 2013. Na základe podaného odvolania zo strany sťažovateľa a žalovaného bol spis krajskému súdu predložený 1. júla 2013. Krajský súd o podaných odvolaniach rozhodol 6. novembra 2014 tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. V priebehu odvolacieho konania došlo na okresnom súde dvakrát k zmene zákonného sudcu. Spis bol okresnému súdu vrátený 9. decembra 2014. Zákonná sudkyňa dala 16. decembra 2014 pokyn na doručenie rozhodnutia krajského súdu stranám konania. Ďalší úkon vo veci bol vykonaný 20. novembra 2015, keď boli strany vyzvané, aby v lehote 10 dní predložili návrhy na doplnenie dokazovania. V namietanom konaní došlo 11. decembra 2015 k ďalšej zmene zákonnej sudkyne, ktorá 8. apríla 2016 vyzvala Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a Krajské riaditeľstvo Policajného zboru o zodpovedanie otázok navrhnutých sťažovateľom. Napokon 30. mája 2016 došlo k poslednej zmene zákonného sudcu. Pojednávanie vo veci sa konalo 19. decembra 2016 a ďalší rozsudok bol vyhlásený 18. januára 2017. Po podanom odvolaní sťažovateľa bol spis krajskému súdu predložený 21. júna 2017. Krajský súd rozsudkom z 13. októbra 2021 rozsudok okresného súdu potvrdil a spis bol 10. decembra 2021 vrátený na okresný súd. Dňa 24. marca 2022 bol spis predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodovanie o dovolaní sťažovateľa.

7. Z ďalšieho vyjadrenia okresného súdu z 13. júla 2022 vyplýva, že o výške trov konania ešte nebolo dosiaľ rozhodnuté z dôvodu predloženia spisu Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o podanom dovolaní sťažovateľa. Okresný súd uviedol, že výsledok dovolacieho konania môže mať vplyv aj na priznaný nárok na náhradu trov konania, a tým aj na samotné rozhodnutie o výške trov konania.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

8. Predsedníčka krajského súdu vo vyjadrení uviedla, že vec sťažovateľa bola krajskému súdu predložená 27. mája 2020. Akcentuje, že ide z právneho hľadiska o náročnú vec, ktorá svojou povahou nevykazuje známky naliehavosti, hoc ju sťažovateľ svojou sťažnostnou argumentáciou do tejto pozície účelovo stavia. Poukazuje na skutočnosť, že právna náročnosť prípadu je vyvolaná mimoriadne neštandardným škodovým dejom, ktorý vo svojich dôsledkoch vyvolal celý rad právnych otázok, bez zodpovedania ktorých nebolo možné vec rozhodnúť. So zreteľom na tieto skutočnosti považuje obdobie od predloženia odvolania (27. mája 2020) do jeho vybavenia (13. októbra 2021) za primerané. Rozhodne nesúhlasí s ťažiskovým argumentom sťažovateľa, že predmet konania pre neho má existenčný význam. V tejto súvislosti uviedla, že predmetom konania bola náhrada škody sťažovateľa (nie pracovnoprávne nároky) a že sťažovateľ uplatneným nárokom – prakticky náhradou za nevyplatené nemocenské celkom evidentne sčasti dotváral a sčasti aj obchádzal sociálno-zabezpečovací systém.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 48 ods. 2 ústavy už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 48 ods. 2 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhadu

zámerov vo sfére práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre účastníkov [II. ÚS 32/02, obdobne rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zo 16. 12. 2003 vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58172/00].

11. Predmetom namietaného konania na okresnom súde bol nárok sťažovateľa na náhradu škody vo výške 2 665,06 eur spôsobenej nevyplatením mu nemocenských dávok za obdobie jeho práceneschopnosti z dôvodu, že ho žalovaná (zamestnávateľ) z dôvodu skončenia pracovného pomeru odhlásila zo Sociálnej poisťovne.

12. V správaní sťažovateľa neboli zistené také skutočnosti, ktoré by prispeli k celkovej dĺžke konania. Ústavný súd posudzoval celkovú dĺžku konania od právoplatnosti rozsudku o vylúčení nároku sťažovateľa na samostatné konanie (15. februára 2011) do podania ústavnej sťažnosti (12. februára 2021), teda takmer 10 rokov.

IV.1. K namietanému postupu okresného súdu:

13. Z rozsudku okresného súdu z 1. októbra 2019 vyplýva, že sťažovateľ podal 31. marca 2009 žalobu, ktorou sa domáhal určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru (výpoveď z 24. novembra 2008) a náhrady škody mu touto neplatnosťou spôsobenej. Konanie súd viedol pod sp. zn. 5C/35/2009. Okresný súd rozsudkom zo 6. mája 2010 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 3Co/82/2011 z 26. júla 2011 určil neplatnosť skončenia pracovného pomeru sťažovateľa. Doplňujúcim rozsudkom z 11. februára 2011 (právoplatným 15. februára 2011) vylúčil nárok sťažovateľa na náhradu škody na samostatné (namietané) konanie.

14. Okresný súd rozsudkom z 9. mája 2013 priznal sťažovateľovi nárok na náhradu škody v sume 3 226,08 eur a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Krajský súd uznesením č. k. 3Co/292/2013 zo 6. novembra 2014 rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Následne okresný súd rozsudkom z 18. januára 2017 priznal sťažovateľovi nárok na náhradu mzdy v sume 5 338,44 eur. Krajský súd rozsudkom č. k. 11Co/253/2017 z 15. augusta 2018 potvrdil rozsudok okresného súdu v časti o nároku na náhradu mzdy, ako aj vo výroku, ktorým nárok na náhradu mzdy vo zvyšujúcej časti zamietol. Krajský súd však zrušil a vrátil na ďalšie konanie rozsudok okresného súdu v časti, v ktorej okresný súd zamietol nárok sťažovateľa na náhradu škody z dôvodu, že okresný súd sa týmto nárokom sťažovateľa vôbec nezaoberal. Okresný súd rozsudkom z 1. októbra 2019 v časti uplatneného nároku na náhradu škody konanie zastavil z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby sťažovateľom a vo zvyšnej časti nárok na náhradu škody zamietol. Krajský súd v namietanom konaní rozsudkom z 13. októbra 2021 rozsudok okresného súdu potvrdil.

15. Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená či neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovatelia obrátili na štátny orgán, aby o ich veci rozhodol (IV. ÚS 396/04).

16. Okolnosti veci umožňujú konštatovanie, že zo strany okresného súdu došlo jednak k nesústredenému prístupu (opomenutie rozhodnúť o nároku sťažovateľa na náhradu škody, opakované zrušenie jeho rozhodnutí a vrátenie veci na ďalšie konanie v dôsledku odvolaní), ale aj k nečinnosti v období od vrátenia spisu krajským súdom (9. decembra 2014). Od pokynu zákonnej sudkyne na doručenie rozsudku odvolacieho súdu stranám konania došlo k ďalšiemu procesnému úkonu až 20. novembra 2015, keď boli strany sporu vyzvané na oznámenie ich prípadných ďalších návrhov na dokazovanie. Evidentne mala negatívny dopad na včasnosť vybavenia veci opakovaná zmena sudcu vybavujúceho vec. Ústavný súd podotýka, že opakované zmeny zákonného sudcu, ktoré spomaľujú konanie z dôvodu, že nový sudca sa musí s vecou oboznámiť, štát nezabavujú jeho povinností týkajúcich sa požiadavky primeranej lehoty (II. ÚS 444/2014).

17. Ústavný súd vzhľadom na uvedené dôvody vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

18. Ves sťažovateľa bola predložená dovolaciemu súdu na rozhodnutie o ním podanom dovolaní, z ktorého dôvodu o výške trov súd ešte nerozhodol. Z uvedeného vyplýva, že o výške trov konania sa ešte rozhodovanie neskončilo. Kým nie je rozhodnuté o trovách konania, prípad nie je uzavretý (rozsudok ESLP z 28. 6. 2016 vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 65302/11). Z uvedeného dôvodu preto ústavný súd prikázal okresnému súdu vo veci konať (čl. 127 ods. 2 ústavy).

IV.2. K namietanému postupu krajského súdu:

19. Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh, ako aj vyjadrení dotknutých súdov vyplýva, že spis bol krajskému súdu predložený 27. mája 2020 a o podanom odvolaní bolo rozhodnuté 13. októbra 2021. Podľa krajského súdu išlo o právne a fakticky zložitú vec, ktorá si vyžadovala celý rad právnych otázok, bez zodpovedania ktorých by nemohol vo veci rozhodnúť.

20. Z uvedeného časového rámca je zrejmé, že hoci postup krajského súdu v namietanom konaní nebol optimálny (1 rok a 5 mesiacov), je potrebné vziať do úvahy povahu konania súdu druhej inštancie, ktoré je v rámci Civilného sporového poriadku koncipované ako konanie, keď odvolací súd nemusí vo veci nariadiť pojednávanie, čím zákonodarca sledoval práve rýchlosť, efektívnosť a hospodárnosť odvolacieho konania. Je na úvahe konkrétneho odvolacieho senátu, či rozhodne bez nariadenia pojednávania. Ak odvolací senát rozhodne o odvolaní bez nariadenia pojednávania, nemožno časový úsek v danej situácii od podania odvolania do konečného rozhodnutia súdu druhej inštancie označiť ako nečinnosť. Skutočnosť, že súd nevykonáva žiadne úkony, nemusí nevyhnutne znamenať, že nekoná a vecou sa nezaobrá (III. ÚS 106/2018, I. ÚS 123/2021).

21. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou opätovne dáva do pozornosti, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (III. ÚS 359/08,

I. ÚS 46/01). Pojem „zbytočné prietahy“ je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. Len v prípade, ak ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa vyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy, môže vysloviť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd v danej časti ústavnej sťažnosti nevyhodnotil nečinnosť krajského súdu svojou intenzitou za závažnú do takej miery, aby dosiahla ústavnoprávny rozmer, a preto ústavný i s prihliadnutím na zložitosť veci v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

V.

Finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania

22. Stav konania v posudzovanej veci trvá takmer 10 rokov, z toho bol okresný súd nečinný približne 1 rok, avšak pod neprimeranú dĺžku namietaného konania na okresnom súde sa vo väčšej miere podpísala jeho nesústreďená činnosť. Ústavný súd preto deklaroval porušenie uplatnených práv sťažovateľa. Sťažovateľ sa domáhal primeraného finančného zadosťučinenia 10 000 eur. Cieľom tohto inštitútu je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Deklarovanie porušenia základných práv, príkaz konať, ako aj náhrada trov konania implicitne zahŕňajú aj satisfakčný prvok (I. ÚS 70/2012). S ohľadom na okolnosti prípadu prioritne celkovú dĺžku konania ústavný súd priznal sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy finančné zadosťučinenie 2 000 eur a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

23. Sťažovateľ má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (prevzatie, príprava zastúpenia a doplnenie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 193,50 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 11,63 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 410,26 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júla 2022

Peter Straka
predseda senátu